

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 19.05.2026

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 19.05.2026

Valtuustoaloite: Lahden kaupunki linjaa, että jokaisen kaupungin peruskoulun oppilaan sekä henkilökunnan tulee olla tunnistettavissa koko koulupäivän ajan

1636/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Saresma Kirsikka, perusopetuksen palvelupäällikkö, 044 4826409

Päätös

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Lahden Perusuomalaisten valtuustoryhmä 16.3.2026:

”Valtuustoaloite: Lahden kaupunki linjaa, että jokaisen kaupungin peruskoulun oppilaan sekä henkilökunnan tulee olla tunnistettavissa koko koulupäivän ajan.

Kouluympäristön on oltava turvallinen kaikille siellä toimiville henkilöille; niin oppilaille kuin myös opettajille ja muille tahoille. Tunnistettavuus on tärkeä osa toimintaympäristöä ja näin ollen on perusteltua kieltää sellaisten asusteiden käyttö, joiden pitäminen tosiasiallisesti estää tunnistettavuuden. Kielto koskisi kaikkia kasvot peittäviä asusteita, kuten niqab, burka, kommandopipo tai erilaiset maskit. Kyse on ennen kaikkea turvallisuudesta, jossa ihmisten tulee olla

tunnistettavissa. Eri oppiaineissa tehdään jatkuvaa arviointia oppilaan menestymisestä ja suoriutumisesta ja nyt esitettävä linjaus tukee tätä työtä.

Suomalainen yhteiskunta perustuu avoimuuteen, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon. Turvallisuuden lisäksi linjauksella tuetaan tyttöjen tasa-arvoisempaa kohtelua. Linjauksen avulla huomioidaan lasten ja nuorten psyykkinen ja sosiaalinen oppiminen sekä vuorovaikutus sanattoman viestinnän, ilmeiden ja eleiden kautta. Tunteita ilmaistaan ja niitä luetaan kasvojen kautta, johon tunne-elämäntaitojen opetus myös perustuu osaltaan.

Valtuustoaloitteen tavoitteena on ennen kaikkea katsoa tulevaisuuteen ja pyrkiä ennalta ehkäisemään mahdollisia haasteita Lahden kouluissa. Tässä kysymyksessä on syytä olla proaktiivinen ja tehdä selkeät linjaukset jo ennen kuin muissa kaupungeissa havaittuja haasteita havaitaan myös meillä. Linjaus antaa myös selkänöjan puuttua mahdollisiin epäkohtiin yksiselitteisesti.”

Selvitys asiasta

Säädöspohja ja nykytila

Perusopetuslain (628/1998) 29 §:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on huolehtia siitä, että kouluyhteisössä vallitsevat järjestys, turvallisuus ja työrauha. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi koulukohtaisissa järjestyssäännöissä voidaan antaa oppilaita ja koulussa työskenteleviä henkilöitä koskevia määräyksiä.

Lahden peruskoulujen järjestyssäännöt perustuvat koulun arvoihin, yleisesti hyväksytyihin asiallisen ja muita huomioivan käyttäytymisen periaatteisiin sekä Opetushallituksen antamiin ohjeisiin. Järjestyssäännöillä edistetään opetuksen häiriötöntä toteutumista, kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Tähän saakka Lahden perusopetuksessa ei ole esiintynyt laajamittaista kasvojen peittämistä kouluympäristössä. Järjestyssäännöissä pukeutumista on käsitelty yleisellä tasolla siten, että kouluun pukeudutaan asiallisesti ja sään mukaisesti.

Tunnistettavuuden merkitys turvallisuuden ja opetuksen järjestämisen kannalta

Koulun turvallisuuden kannalta on välttämätöntä, että henkilöstö kykenee tunnistamaan koulun tiloissa liikkuvat henkilöt. Tunnistettavuus tukee ennaltaehkäisevää turvallisuustyötä, mahdollistaa nopean ja asianmukaisen toiminnan poikkeustilanteissa sekä tukee ristiriitatilanteiden selvittämistä asianosaisten oikeusturvaa vaarantamatta.

Oppilaan tunnistettavuus on keskeistä myös opetuksen ja arvioinnin toteuttamisen näkökulmasta. Opettajalla on velvollisuus arvioida oppilaan oppimista ja työskentelyä jatkuvasti. Arvioinnin luotettavuus ja oppilaan oikeusturva edellyttävät, että oppilas on tunnistettavissa kaikissa opetustilanteissa.

Lisäksi vuorovaikutus koulu yhteisössä perustuu sanallisen ja sanattoman viestinnän kokonaisuuteen. Kasvojen näkyminen tukee toimivaa vuorovaikutusta ja edistää psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallista oppimisympäristöä.

Täsmennykset koulujen järjestyssääntöihin

Lahden perusopetuksen koulujen järjestyssääntöjä täydennetään pukeutumista koskevilta osin seuraavasti:

- Kouluun pukeudutaan asiallisesti ja sään mukaisesti.

- Liikunta- ja käsityötunneilla pukeutumisessa huomioidaan turvallisuus- ja hygieniavaatimukset.
- Kouluyhteisössä oppilaiden ja henkilöstön tulee olla tunnistettavissa koko koulupäivän ajan. Kasvoja ei saa peittää koulupäivän aikana sellaisilla asusteilla, jotka estävät henkilön tunnistamisen.

Täsmennys ei koske opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä suojarusteita eikä muita hyväksyttäviä, tapauskohtaisesti arvioitavia tilanteita.

Täydennetyt järjestyssäännöt tulevat voimaan lukuvuoden **2026–2027** alkaessa. Järjestyssäännöt käsitellään kouluissa lukuvuoden alussa osana koulun normaalia perehdytys- ja ohjauskäytäntöä.

Vaikutusten arviointi

Vaikutukset lasten ja oppilaiden asemaan

Esitetty järjestyssääntöjen täsmennys vahvistaa perusopetuslain mukaista oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaiden tunnistettavuus tukee koulun henkilöstön mahdollisuuksia huolehtia oppilaiden turvallisuudesta, valvonnasta ja oikeusturvasta koko koulupäivän ajan. Selkeä ja kaikkia koskeva linjaus vähentää tulkinnanvaraisuutta ja edistää oppilaiden yhdenvertaista kohtelua koulujen arjessa. Täsmennys ei muuta oppilaiden pukeutumista koskevaa yleistä pääperiaatetta, eikä se rajoita oppilaan oikeutta ilmaista itseään muuten kuin siltä osin kuin se on opetuksen järjestämisen ja turvallisuuden kannalta välttämätöntä.

Vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja perusoikeuksiin

Perusopetuksen järjestämisessä on noudatettava perustuslain (731/1999) 6 §:ssä säädettyä yhdenvertaisuusperiaatetta sekä yhdenvertaisuuslakia

(1325/2014). Ketään ei saa asettaa ilman hyväksyttävää perustetta eri asemaan esimerkiksi uskonnon, vakaumuksen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Kasvojen näkyvyyttä koskeva linjaus perustuu opetuksen järjestämiseen ja koulun turvallisuuteen liittyviin hyväksyttäviin ja objektiivisiin perusteisiin. Linjaus koskee yhdenvertaisesti kaikkia kouluyhteisössä toimivia oppilaita ja henkilöstön jäseniä, eikä sitä kohdisteta tiettyyn ryhmään tai vakaumukseen. Linjauksen tarkoituksena on edistää turvallisuutta ja opetuksen asianmukaista järjestämistä, eikä sillä aseteta ketään eri asemaan henkilöön liittyvien syiden, kuten uskonnon, vakaumuksen tai kulttuurisen taustan perusteella

Mahdolliset yksilölliset poikkeustilanteet, esimerkiksi terveydellisiin tai muihin perusoikeuksiin liittyvät syyt, arvioidaan tapauskohtaisesti voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, perusoikeuksien keskinäinen punninta huomioiden.

Vaikutukset henkilöstöön

Täsmennys selkeyttää koulun henkilöstön toimivaltaa ja vastuita järjestyssääntöjen valvonnassa. Yhtenäinen linjaus tukee henkilöstön mahdollisuuksia puuttua tilanteisiin jo varhaisessa vaiheessa ja vähentää epäselvyyksiä siitä, millaista pukeutumista koulupäivän aikana pidetään hyväksyttävänä. Selkeät säännöt parantavat työrauhaa ja turvallisuuden tunnetta koulussa sekä tukevat henkilöstön oikeusturvaa tilanteissa, joissa joudutaan ohjaamaan tai rajaamaan oppilaiden toimintaa.

Vaikutukset kouluyhteisön turvallisuuteen ja toimintaan

Täsmennyksellä on myönteinen vaikutus kouluyhteisön kokonaisturvallisuuteen. Tunnistettavuus helpottaa koulun arjen valvontaa, vahvistaa ennaltaehkäisevää turvallisuustyötä ja tukee asianmukaista toimintaa häiriö- ja poikkeustilanteissa. Yhteiset ja etukäteen käsitellyt järjestyssäännöt edistävät kouluyhteisön

Sivistyslautakunta

Päätöspäivämäärä 19.05.2026

psykkistä ja sosiaalista turvallisuutta sekä vahvistavat luottamusta koulun toimintatapoihin.

Taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset

Esitetyllä täsmennyksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Toiminnallisesti muutos on vähäinen ja helposti toimeenpantavissa, sillä se perustuu jo käytössä oleviin järjestyssääntöihin ja koulun tavanomaisiin käytäntöihin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: -